

SAMEN DELEN VAN OOGST ÉN RISICO'S

Wat doe je wanneer je niet uit een landbouwfamilie komt en een eigen boerderij niet kunt betalen, maar wel heel graag landbouwer wilt worden? In België sloegen drie jonge mensen de handen ineen en stichtten net buiten Gent Plukboerderij Grondig: een zelfoogstboerderij met abonneementhouders. "Een goed model om een moderne boerderij rendabel te maken."

Tekst: Linda van 't Land Foto's: Veronique de Walsche

Elise Van Broeckhoven, Koen Claes en Benny Van De Velde ontmoetten elkaar tijdens hun praktijkgerichte opleiding bij Landwijzer, een gespecialiseerd vormingscentrum voor biologische en biodynamische landbouw in Vlaanderen. “Wij delen de liefde voor de natuur, houden ervan lekker buiten bezig te zijn en smullen van lekkere producten”, aldus Elise. “Benny had al een eigen boerderij, maar toen wij een relatie kregen en ik graag wilde instappen, bleek die boerderij te klein om samen van te kunnen leven. Daarom zijn we op zoek gegaan naar een nieuwe plek en hebben daar ook onze gezamenlijke vriend Koen bij betrokken.”

Community Shared Agriculture

In Heusden, ten zuidwesten van Gent, vinden de vrienden een stuk grond waarvan ze de pacht kunnen overnemen. “Het was vrij natte grond waar de toenmalige landbouwer niet veel mee kon. Er stond al jarenlang uitsluitend een monocultuur van maïs op. Daarom vormde deze grond voor ons een buitenkans. Het terrein ligt bovendien op zo’n driehonderd meter van de kerktoren en

‘Deelnemers komen oogsten wanneer het hen past en uitsluitend voor eigen gebruik.’

dus vlak bij een woonkern. Die kern hebben wij nodig voor ons principe van Community Shared Agriculture: landbouw die wordt gedragen door de gemeenschap. Onze klanten noemen wij deelnemers en iedere deelnemer betaalt aan het begin van het jaar een vaste bijdrage voor een jaarabonnement op groente of fruit. Hierdoor hebben wij als boeren inkomenszekerheid. De deelnemers participeren in de potentiële risico’s van bijvoorbeeld een mislukte oogst, maar ook in eventuele overvloed.” Plukboerderij Grondig is inmiddels aan zijn vierde seizoen bezig. De bodem wordt gezonder en bevat steeds meer organische stof. Ook hebben de drie boeren een peilgestuurd drainagesysteem aangelegd, waardoor ze zelf het waterpeil in de bodem kunnen instellen. “Het was een verwaarloosd stuk grond, maar we krijgen er steeds meer leven in”, concludeert Elise tevreden.

Abonnementen

Het terrein beslaat ongeveer zeven hectare grond. Vier hectare daarvan heeft als bestemming natuur; de rest wordt door Koen, Benny en Elise bebouwd en onderhouden.

Vlak bij het terrein staat bovendien een glazen kas van bijna een halve hectare groot. Hierdoor kan Plukboerderij Grondig het hele jaar door zijn deelnemers een mooi aanbod bieden. “We hebben een hectare met klein fruit zoals bramen, frambozen en bessen, die we in rijen hebben aangeplant. Daartussen bevinden zich wilde grasstroken, waarmee we insecten aantrekken. Daarachter liggen twee hectare met groenteteelt. Die hebben we in twaalf blokken ingedeeld en per twee blokken worden deze groentebedden gescheiden door hoogstamfruitbomen. Uiteraard roteren we de teelt per seizoen, zodat we de bodem zo gezond mogelijk maken.”

Tussen de groentebedden door worden ook bloemen geteeld. “Die zijn goed voor insecten en de bestuiving, maar ook voor onze deelnemers”, vertelt Elise. “Wie een jaarabonnement groenten neemt, krijgt van 1 april tot en met 31 maart een ruim assortiment aan seizoensgebonden, biologische groenten aangevuld met aardappelen en eitjes van onze eigen kippen. Wie een seizoensabonnement fruit neemt, kan van eind mei tot en met november aardbeien, frambozen, bramen, rode, roze en

WEER NAAR BUITEN

Elise denkt dat de coronacrisis sterk heeft bijgedragen aan de populariteit van zelfoogstboerderijen. “Mensen hebben hun weg teruggevonden naar de natuur en naar beleving dicht bij huis. Op onze boerderij vind je naast je oogstaandeel bloemen, dieren, picknickbanken, bijenkasten en een speeltuin. Mensen komen hier weer naar buiten, leren hoe groenten groeien en geven dat door aan hun kinderen. We horen zelfs dat kinderen meer groenten eten wanneer ze die hier zelf hebben zien groeien of mogen oogsten!”

Meer weten? Kijk op www.plukboerderijgrondig.be

'We moeten af van die monoculturen en toewerken naar een gezondere bodem.'

witte aalbessen, kruisbessen, zwarte bessen en meloenen komen plukken. Dit abonnement vullen we aan met appels en peren van een collega en met veldbloemen. Deelnemers komen oogsten wanneer het hen past en uitsluitend voor eigen gebruik."

Wederzijds vertrouwen

Klanten die een plukabonnement afsluiten, komen tot verrassing van de jonge boeren vooral uit Heusden zelf. "We zitten hier net over de Schelde en hadden een enorme aanloop vanuit Gent verwacht. Dat is echter helemaal niet het geval: het zijn vooral buurtbewoners die ons steunen." Voor een deel zijn dit foodies, die op zoek zijn naar eetbare bloemen en uitzonderlijke gewassen, en cateraars of restaurants. Daarnaast zien de jonge boeren veel gezinnen op hun akkers. "Het gaat vooral om mensen met een toenemend klimaatbewustzijn en om mensen die hun kinderen willen bijbrengen hoe groente en fruit worden geteeld. Van onze deelnemers verwachten wij dat zij eens per jaar een dag effectief meehelpen op de boerderij. Op die manier zijn wij van voldoende hulp verzekerd en het is fijn dat iedereen verschillende talenten heeft. Je hoeft namelijk echt niet per se met je handen in de aarde. We hebben ook baat bij een jurist, iemand die tafellakens voor ons naait of iemand die helpt onze spullen te repareren."

Een zelfoogsttuin is gebaseerd op wederzijds vertrouwen. Tot nu toe loopt dat goed. "Hier blijkt maar weer dat wie vertrouwen geeft vaak ook vertrouwen krijgt", aldus Elise. "We sturen onze deelnemers wekelijks een mail om hen te betrekken bij onze bedrijfsvoering en eventuele uitdagingen waarvoor we staan. Ook laten we wekelijks weten wat er zoal geogst kan worden en plaatsen bordjes bij de groente die opgehaald mag worden. De afspraak is dat je plukt wat je met jouw huishouden in een week tijd consumeert. Soms moeten we iets rantsoeneren, bijvoorbeeld wanneer een oogst tegenvalt

of omdat de groente heel populair is, zoals broccoli of bloemkool. Andere groente zoals wortels en prei kun je redelijk onbeperkt komen oogsten. Omdat we zo divers telen, is er altijd wel iets.”

Open Plukdagen

Deelnemers van Plukboerderij Grondig zijn hun beste ambassadeurs. “Ze voelen zich trots en echt onderdeel van het project”, merken de jonge boeren. “Ze dragen bij aan de lokale gemeenschap rondom onze boerderij, zorgen voor een eerlijk inkomen voor ons als boeren en ook voor hun eigen gezondheid en die van hun leefomgeving. Community Shared Agriculture is niet alleen een fijn economisch model, maar ook sociaal gezien heel mooi.”

Wie geen abonnement wil of heeft kunnen afsluiten (Plukboerderij Grondig heeft 440 deelnemers en voor ieder seizoen een aanzienlijke wachtlijst), kan de Open Plukdagen in juni, juli, augustus of september bezoeken. Tijdens deze dagen kan iedereen fruit komen plukken, wat naderhand per gewicht wordt afgerekend. Ook organiseert Plukboerderij Grondig diverse evenementen door het jaar heen, zoals een Open Velddag of een Pompoenverkoop. “Om te weten wanneer iets plaats vindt, kun je ons het beste volgen op social media. In een landbouwbedrijf is nu eenmaal niet alles planbaar: we weten niet hoeveel oogst we hebben en of er voldoende overblijft om dit buiten de abonnementen om aan te bieden.”

Maatschappelijke impact

Een grote droom van de jonge boeren op Plukboerderij Grondig is het plaatsen van een afdak op het terrein. “Dan kunnen we onze machines droog en op één plek zetten, wat de efficiëntie ten goede komt. Bovendien hebben we op die manier een afdak om te schuilen. Helaas lukt dit nog niet goed qua vergunningen.” Ondanks een slopende vergunningsprocedure geloven Elise, Benny en Koen heilig in hun concept. “We moeten af van die

monoculturen en toewerken naar een gezondere bodem. Bovendien moeten we als landbouwers het contact opzoeken met consumenten. Er bestaat heel veel belangstelling voor ons initiatief, maar wat ons betreft mag het allemaal best een beetje sneller gaan.”

Elise vindt het jammer dat biologische boeren vaak nog als een aparte groep worden gezien. “Wij voelen ons zeer verbonden met de agrarische sector en worden ook op de voet gevolgd door traditionele boeren. Wij zonderen ons niet van hen af, integendeel. Idealiter gaan wij steeds meer samenwerken. Wij zijn voor verbinding met de boer en voor gemeenschapsvorming. We voelen heel goed aan dat dit méér kan worden en zijn ons bewust van de maatschappelijke impact van een bedrijfsmodel als het onze. We willen graag meer en breder bijdragen aan een klimaatresistente landbouw, maar hebben voorlopig ook onze handen vol aan de praktische uitvoering hier in Heusden.”

Voldoening

De moderne manier van landbouw bedrijven heeft de jonge boeren veel voldoening gebracht. “Het is fantastisch om iets in de wereld te kunnen zetten dat in lijn ligt met je passie”, aldus Elise. “We leren hier elke dag bij en dat is geweldig. Het is vaak een kwestie van trial and error: soms lukt iets niet en moet je een heel seizoen wachten om het nog eens te kunnen proberen. Dat hoort bij ons vak. Dat wij iedere dag buiten mogen werken met onze handen in de aarde en tegelijkertijd ondernemer zijn geworden, maakt ons alle drie blij. Iedere winter weer vergeet ik hoe druk het voorjaar is. Maar daarna komt de periode van overvloed in de zomer en uiteindelijk komt het land, en ook wij als boeren, weer meer tot rust in de winter. Wanneer ik als boerin zie hoe dit werk verweven raakt met mijn gezin, als ik mijn kinderen verse aardbeien zie eten of laat me rijden op de tractor, ben ik oprecht volmaakt gelukkig.”

‘Community Shared Agriculture is niet alleen een fijn economisch model, maar ook sociaal gezien heel mooi.’

